אישים באגרות הראי"ה

הרב יצחק יעקב ריינס

רבה של לידא, מייסד תנועת 'המזרחי' וישיבת 'תורה ודעת' · ת"ר–תרע"ה (1839–1915)

4 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב יצחק יעקב ריינס נולד בקרלין שליד פינסק בט' בחשוון ת"ר (1839). כבר בצעירותו נודע כעילוי, ולמד בישיבת וולוז'ין ובאישישוק. כיהן ברבנות בשוקיאן ובשווינציאן, ושם ייסד את הישיבה הראשונה ששילבה לימודי חול, 'תורה ודעת', שנסגרה כעבור ארבע שנים. בספריו, כמו 'חותם תכנית', ביאר את דרכי התלמוד על פי יסודות ההיגיון.

אחר כך התמנה לרבה של לידא, ושם ייסד מחדש בשנת תרס"ה (1905) את ישיבת 'תורה ודעת'. הרב ריינס הצטרף לתנועה הציונית בקונגרס השלישי בשנת תרנ"ט (1899), ובשנת תרס"ב (1902) ייסד את תנועת 'המזרחי', כדי לשמור על רוח הדת בתוך הציונות ולהפיץ את הציונות בקרב שומרי המצוות. באותה שנה הוציא לאור את ספרו 'אור חדש על ציון'. נפטר בלידא בי' באלול תרע"ה (1915).

הרב קוק על הרב ריינס

ארבע האגרות של הרב קוק אל הרב ריינס נכתבו מיפו. בטבת תרס"ח הרב קוק פונה אל ראש 'המזרחי' בבקשה לאחד כוחות בפעולות בארץ ישראל: "לא יתפוצצו נא כחותינו לרסיסים". בראש הדברים עומדת הקמת ישיבה: "ראשית כל עלינו ליסד פה ישיבה גדולה, במרכז הישוב החדש, להחיות את רוח הישוב בטל תורה" (כרך א', אגרת ק).

באגרת השנייה הרב קוק מסכים לאחד את הישיבה שלו עם בית המדרש ש'המזרחי' מבקש להקים, ומפרט את חזונו: הישיבה תקבע חלק מן המצוינים ביותר לעיונים הרוחניים, "ליסד על דרך הקדושה אמתת חכמת ישראל לכל סעיפיה". הרב קוק מסביר שהאיסור על לימודי חוץ ושפות זרות בארץ, שגזרו הרבנים בדורות הקודמים, "הי' הדבר מוכרח לשעתו", אבל לא הוגבל בזמן, ושאיפתו היא להוציא מן הישיבה "גדולי ישראל, במובן המלא של המלה" (כרך א', אגרת קיח).

כשהתשובה התעכבה, הרב קוק שב ומזרז: "יום ויום העובר עלינו בלא פעולה באה"ק, לפי מצבה כעת, הוא הפסד גדול. עת זהב היא לנו עתנו כעת על אדמת הקודש" (כרך א', אגרת קכט).

שלוש שנים אחר כך הרב קוק שולח אל הרב ריינס העתק ממכתב מחאה על חילול הקודש במוסדות בארץ, ומבקש שיקרא אותו בפומבי בקונגרס הציוני, כדי שהבונים ידעו "את מעשי מהרסינו מבית". הרב קוק סומך על חכמתו של הרב ריינס ועל "אהבתו הנאמנה לבנין ארצנו הקדושה ותחית עמנו עליה", ומציע לו להתייעץ עם מר ליבונטין, מנהל הבנקים הארצישראליים (כרך ב', אגרת שע).

הרב שלמה אבינר על הרב ריינס

הגאון הרב יצחק ריינס, מייסד 'המזרחי', אמר "שמאת ד' היתה זאת שהתנועה הציונית היתה בעלת כיוון חילוני, שלו היתה דתית, החילוניים היו מתנזרים ממנה, ונגזרים מארץ החיים. בדרך זו הם

השתתפו בה, ואחר כך הדתיים למיניהם הצטרפו". זה סוד ההכנה וסוד ההדרגה: גם מלכות שאול הייתה "של חול", ורק על יסוד האחדות והאחריות הלאומית אפשר לבנות "קומה עליונה יותר של מלכות ד' בארץ". (מקור: מדינה חילונית או מלכות ד' (אבינרפדיה))

גדולי ישראל העריכו את הרצל: "הרב יצחק ריינס, מייסד המזרחי שהיה גאון גדול", ורבי שלמה הכהן מווילנה, שקיבל את פני הרצל כשהגיע לווילנה. (מקור: הרצל: שליח אלוקי (אבינרפדיה))

האגרות

כרך א', אגרת ק: להרב ריינס, מיפו: הרב קוק מבקש לאחד כוחות בפעולות בארץ ישראל, ובראשן הקמת ישיבה גדולה במרכז הישוב החדש, מהודרת בפנימיותה ובחיצוניותה.

"ראשית כל עלינו ליסד פה ישיבה גדולה, במרכז הישוב החדש, להחיות את רוח הישוב בטל תורה"

כרך א', אגרת קיח: להרב ריינס: הרב קוק תומך באיחוד הישיבה עם בית המדרש של 'המזרחי'. הישיבה תייסד 'חכמת ישראל' על דרך הקדושה, ותוציא גדולי דעה שיעמדו בראש ההשפעה על הכלל.

"שנביא את הישיבה למצב כזה, עד אשר תוכל להוציא מקרבה גדולי ישראל, במובן המלא של המלה"

כרך א', אגרת קכט: להרב ריינס: הרב קוק מזכיר את מכתבו הקודם ושואל אם 'המזרחי' ייגש מיד להקים את הישיבה או את בית המדרש, כי כל יום בלי פעולה הוא הפסד.

"יום ויום העובר עלינו בלא פעולה באה"ק, לפי מצבה כעת, הוא הפסד גדול"

כרך ב', אגרת שע: להרב ריינס: העתק ממכתב לקרן הקיימת, שייקרא בפומבי בקונגרס - מחאה על מוסדות שמחללים את הקודש. הרב קוק מציע להתייעץ עם ליבונטין.

"ידעו המתקבצים לבנות את הריסות עמנו וארצנו הקדושה את מעשי מהרסינו מבית"

ראו גם

על הרב ריינס, ישיבת 'תורה ודעת' וייסוד 'המזרחי' (המכלול). (הרב יצחק יעקב ריינס)

על 'המזרחי' באגרות. (לדף הנושא)

על לימוד תורה והישיבה באגרות. (לדף הנושא)

נוסח האגרות – עם ביאור

4 האגרות שבהן נזכר הרב ריינס, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת ק

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ר"ח טבת תרס"ח - יפו **נמען:** הגאון ר' יצחק יעקב ריינס, אב בית דין לידא

הרב קוק פונה לר' יצחק יעקב ריינס, ראש תנועת 'המזרחי', ומבקש לאחד כוחות בפעולות בארץ ישראל, כדי שהכוחות לא יתפצלו. בראש הדברים עומדת הקמת ישיבה גדולה במרכז הישוב החדש, מהודרת בפנימיותה ובחיצוניותה, שתשאב כל טוב מכל מקום. הרב קוק מבקש תשובה כדי לדון בפרטים.

עיקרי הדברים

- איחוד כוחות עם ראשי 'המזרחי'.
- ישיבה גדולה במרכז הישוב החדש.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ר"ח טבת תרס"ח[4].

שלו'[5] וברכה מהררי קודש לכ'[6] מר ידידי הרב הגאון הגדול, גדול הדעה וכביר העלילי', מוהר"י[7] יעקב ריינוס [הרב יצחק יעקב ריינס, רבה של לידא ומייסד תנועת "המזרחי"] שליט"א[8], הגאבד"ק[9] לידא [הגאון אב בית דין קהילת לידא] יצ"ו[10].

אחדשה"ט[11].

עברו עלי ימים רבים, ולא יצאתי אל גדולי עמנו אשר בחו"ל[12], ע"ד[13] הפעולות הנחוצות ונכבדות לנו לעשות עכשו באה"ק[14], וביותר מכל, המוטל עלינו לרוממות היהדות, והצקת רוח ד' על צאצאינו. [על פי ישעיהו מד, ג] חשבתי להתבונן תחילה לדעת יפה את התנאים, ואח"כ[15] לצאת בכתובים. אמנם עתה כבר השעה דוחקת אותנו. ע"כ[16] הנני פונה בזה לכ"ג, בהערה שנשתדל להיות יחד מקושרים בפעולותינו על אדמת הקודש. לא יתפוצצו נא כחותינו לרסיסים. ב"ה אשר רוח חיים מנשב במחנה, וע"י[17] קיבוץ הכחות וסדורם באופן הגון נעשה ונצליח, ודי אתנו.

ראשית כל עלינו ליסד פה ישיבה גדולה, במרכז הישוב החדש, [תוכנית להקים ישיבה ביפו, מרכז היישוב החדש, בשיתוף "המזרחי"] להחיות את רוח הישוב בטל תורה. מובן הדבר, שאנו חייבים לקשטה בכל דרכי הידור פנימי וחיצוני, ולקחת את כל חלק טוב מכל מקום שידנו מגעת לנטע בקרבה. ע"כ הבה נתקשרה נא יחד, ונצא לעזרת ד' בגבורים. [שופטים ה, כג]

הנני מצפה על תשובת כ"ג[18] שי'[19], שלא תאחר, ואז נוכל לדבר ג"כ[20] בפרטים.

אחתום בברכה ורב שלו' כנה"ר[21] ונפש ידי"ע[22] קשור באהבתו, אסיר תקוה לישע עמנו וישע את נחלתנו בארץ חיים,

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם

2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
5. שלו' - שלום
6. לכ' - לכבוד
7. מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
10. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
11. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
12. בחו"ל - בחוץ לארץ
13. ע"ד - על דבר
14. באה"ק - בארץ הקודש
15. ואח"כ - ואחר כך
16. ע"כ - על כן
17. וע"י - ועל ידי
18. כ"ג - כבוד גאונו
19. שי' - שיחיה
20. ג"כ - גם כן
21. כנה"ר - כנפשו הרמה
22. ידי"ע - ידידו עוז

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קיח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ה אדר ראשון תרס"ח - יפו **נמען:** הגאון ר' יצחק יעקב ריינס, אב בית דין לידא

הרב קוק תומך באיחוד הישיבה שלו עם בית המדרש ש'המזרחי' מבקש להקים. ההכרה בצורך בדרך חדשה כבר התפשטה בין גדולי הארץ, וגם 'שומרי תורה' התקרבה לכך. הישיבה תייסד 'חכמת ישראל' על דרך הקדושה: היסטוריה, ביקורת, הגיון ושירה. הרב קוק מסביר שהחרם על לימודי חוץ ושפות זרות בארץ היה מוצדק לשעתו, אבל לא הוגבל בזמן. מטרת הישיבה להוציא גדולי ישראל, שישפיעו על ישראל ועל העולם השפעה תרבותית אדירה מתורת ארץ ישראל.

עיקרי הדברים

- איחוד הישיבה עם בית המדרש של 'המזרחי'.
- חכמת ישראל על דרך הקדושה.
- החרם על לימודי חוץ בארץ ישראל - הצדקתו ומגבלתו.
- שאיפה לגדולות: גדולי ישראל והשפעה תרבותית עולמית.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ה אד"ר[4] תרס"ח[5]. [כ"ה באדר ראשון תרס"ח (1908)]

שלו'[6] וברכה מקודש לכ'[7] מר ידי"נ[8] הרב הגאון הגדול רב פעלים מו"ה[9] יצחק יעקב ריינעס [הרב יצחק יעקב ריינס, רבה של לידא ומייסד תנועת "המזרחי"] שליט"א[10], הגאבד"ק[11] לידא יצ"ו[12].

שלו' עד העולם.

מכתב כ"ג[13] אשר הגיעני שמח לבבי. והנני רואה בעה"י[14], כי קרן ישועה הולכת ומצמיחה על ארץ חמדתנו, רק שאנחנו, אשר יד ד' וחסדו נטויה עלינו להיות מהבונים, הננו צריכים להתאמץ ולהתחזק יפה יפה. כי ב"ה פקד ד' את עמו, [על פי רות א, ו] וארצנו הק'[15] הולכת ונבנית ומתישבת לעינינו בבני', ועלינו רק לצקת רוח חן ותחנונים [על פי זכריה יב, י] על יושבי יהודה וירושלים, ולקשר את לבבות כל הפזורים ונפוצים, בין במקום, בין בדעה, למקום בית חיינו, למען יציץ ופרח ישראל, [על פי ישעיהו כז, ו] באור רוח ד' ותורתו אשר עליו, על אדמת קדשו.

והנה ע"ד[16] איחוד הישיבה עם בית המדרש אשר יבוקש מטעם המזרחי להקים בעה"י. הנני רואה הדבר מוכשר כעת הרבה, להוציא הענין הנשגב הזה אל הפועל. כי ב"ה כמה סבות, וביניהן ג"כ[17] השפעתי הדלה, גרמו שעתה כבר נתבררה ההכרה בלב רבים מגדולי אה"ק[18], שהחובה עלינו להתיצב על דרך מחודש, כדי להחזיק מעמד לתורה ולאמונה על אדמת הק' בפרט ובכללות היהדות בכלל. והאגודה "שומרי תורה", שבתחילת יסודה חשבה להרחיק ללכת ולא לסבול שום דבר תיקון שהשעה מחייבת, גם היא התקרבה להרגיש שאנו צריכים לרכוש לנו כחות חדשים למען ד' ועמו. ע"כ[19] ע"י[20] פעולות רצויות אפשר לקשר הרבה. וביחוד ע"י המגמה הראשית של הישיבה לקבע ג"כ חלק רשום מהמצויינים ביותר להעיונים הרוחניים, ליסד על דרך הקדושה אמתת חכמת ישראל לכל סעיפיה, בכל

הרחבתה, עד שלא יהיו עוד חכמת ההסתוריה והבקורת, הגיון הדעות, הפיוט וכל ענפיהם, שייכים דוקא לאותם האנשים החפצים דוקא בהירוס התורה ואמונת השי"ת[21], כ"א[22] "ליושבים לפני ד' יהי'[23] סחרה לאכול לשבעה ולמכסה עתיק". [ישעיהו כג, יח] בזה נרויח את החלק היותר גדול ממה שאנו צריכים לעשות לד' בעת כזאת, לתשועת ישראל. ע"כ ראוי לגשת אל המלאכה, להכנת הבנין, וסידור הענינים הנדרשים למעשה, ע"י עצת שלו' בחכמה ויראת ד'. ידע הדר"ג[24], שמניעה גדולה נמצאת באה"ק[25], לכל שכלול הדרוש להרים קרן של יראי ד' בחינוך הבנים ביחוד, מפני שמוחזק הרבה איסור גדול בח"ח[26], [בחרם: החרם שהטילו רבני ירושלים על לימודי חול ושפות זרות, בייחוד מאז הקמת בית הספר "למל" בשנת תרט"ז (1856)] שגדרו הרבנים שהיו בדורות שלפנינו, על כל לימוד חיצוני וכל שפה זרה באה"ק. ובאמת הי'[27] הדבר מוכרח לשעתו למי שיודע השתלשלות הדברים בפנים, וכל ענין מה שאנו יכולים לומר ע"ז[28] שגדשו סאה, הוא רק מה שלא הגבילו הדבר בזמן, ולא נתנו יד לביי"ד[29] אחר לבטל ולהתיר לפי צורך השעה, ע"פ[30] גדרי תורה ויראת ד', וגם עתה יראים הם, מפני לעז של פריצת גדר, כל חשוב באה"ק, לעשות בזה איזה דבר רשום. אמנם, אנכי העני אשר מאת ד' היתה זאת, שיהי'[31] מוטל עלי סבל עבודת הישוב החדש, אשר עין בעין אראה, שרק אם נקדים רפואה למכה, וניסד ישיבה במובן רחב וגדול, לנטע עץ חיים בלב הישוב החדש, אז יהפך הכל לברכה, הנני מוצא לעצמי חובה להעמיס עלי ג"כ את גודל הענין הזה, ואקוה שרבים גדולים וטובים יהיו עמנו לחזק ידינו בשם ד'.

ולא אמנע מהביע לכ"ג את דעתי, שהנני רואה שאנו מחויבים לשאוף דוקא לגדולות, דהיינו שנביא את הישיבה למצב כזה, עד אשר תוכל להוציא מקרבה גדולי ישראל, במובן המלא של המלה, גדולי דעה כאלה, שיוכלו לעמוד בראש השורה של ההשפעה על הכלל בישראל ובעולם, ע"י הגיונות לבבם ומעשיהם. ועפ"ז[32] אנו צריכים ליחד חלק קבוע בעד ההתיחדות להחלק הרוחני שבתורה כולה, להידיעה הרחבה והכבירה של דעת ד', בצירוף כל המכשירים הישנים והחדשים הדרושים לה, באופן שתצא ממקור הקדושה העליונה של תורת א"י[33] השפעה - --קולטורית אדירה בעולם, אשר תגיע לידי זה ש"מלכים יראו וקמו, שרים וישתחוו". [ישעיהו מט, ז] ולדבר גדול כזה אין אנו צריכים להיות בעלי דמיון נלהב, כ"א בעלי מעשה נאמנים, הדוגלים באמת בשם ד'. כי אין לשער ואין לספר מה גדול הוא אור החיים של חיי נשמות, אשר לאויר ארצנו הק', ליודעים להשתמש לאורו, וב"ה[34] כי עת לחננה, כי בא מועד. [על פי תהלים קב, יד]

לולא טרדותי הרבות הייתי מאריך הרבה על כמה ענינים פרטיים הנוגעים לענינינו. אבל כעת א"א[35] לי. ע"כ אקצר, ואחתום בברכה של מרפא וארוכה ונהורא מעליא לכ"ג וכא"ל[36], כנה"ר[37] ונפש ידידו דורש"ת[38] וקשור באהנ"פ[39],

הק' אברהם יצחק ה"ק

קבלתי את החוברת ע"ד הישיבה ברב ת"ח[40]. מאד אשתוקק לדעת איך הדבר מסתדר. ד' יעזרנו ע"ד כבוד שמו. הנ"ל[41]

---

1. ב"ה - ברוך השם

2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. אד"ר - אדר ראשון
5. תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
6. שלו' - שלום
7. לכ' - לכבוד
8. ידי"נ - ידיד נפשי
9. מו"ה - מורנו הרב
10. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
11. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
12. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
13. כ"ג - כבוד גאונו
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. הק' - הקטן
16. ע"ד - על דבר
17. ג"כ - גם כן
18. אה"ק - ארץ הקודש
19. ע"כ - על כן
20. ע"י - על ידי
21. השי"ת - השם יתברך
22. כ"א - כי אם
23. יהי' - יהיה
24. הדר"ג - הדרת גאונו
25. באה"ק - בארץ הקודש
26. בח"ח - בחרם חמור
27. הי' - היה
28. ע"ז - על זה
29. לבי"ד - לבית דין
30. ע"פ - על פי
31. שיהי' - שיהיה
32. ועפ"ז - ועל פי זה
33. א"י - ארץ ישראל
34. וב"ה - וברוך השם
35. א"א - אי אפשר
36. וכא"ל - וכל אשר לו
37. כנה"ר - כנפשו הרמה
38. דורש"ת - דורש שלומו ותורתו
39. באהנ"פ - באהבת נפש
40. ת"ח - תלמידי חכמים
41. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קכט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ד' ניסן תרס"ח - יפו **נמען:** הגאון ר' יצחק יעקב ריינס, אב בית דין לידא

הרב קוק מזכיר את מכתבו הקודם בעניין הישיבה לישוב החדש, ומבקש לדעת אם 'המזרחי' יגש מיד להקים את הישיבה או את בית המדרש. כל יום בלי פעולה בארץ הוא הפסד גדול, כי זו 'עת זהב'.

עיקרי הדברים

- דחיפות הקמת הישיבה.
- שיתוף פעולה עם 'המזרחי'.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ד' ניסן תרס"ח[4].

יחוג בדיצות את חג המצות, כבוד ידי"נ[5] רב חביבי הרב הגאון הגדול, רב פעלים, עוטה אורה, כקש"ת[6] מוהרי"ר[7] ריינעס [כבוד קדושת שם תפארתו, הרב יצחק יעקב ריינס, מייסד "המזרחי"] שליט"א[8], הגאב"ד[9] ור"מ דק' לידא יצ"ו[10], וכא"ל[11] שלו'[12] ושפע ברכה.

זה לי שבועות אחדים, אשר הריצותי מכתב לכ"ג, תשובה על אגרתו החמודה, בדבר היסוד המעשי לענין התכוננות הישיבה לישוב החדש, אשר נפשנו לה ערגה. הנני משער מעצמי מה רב הוא כח הטרדא לשכח גם חובות היותר דרושות, ואת טרדת כ"ג[13] ומשא הקודש אשר עליו הנני משער יפה יפה. בכ"ז[14] לא אמנע מלעורר את הדר"ג[15] בדבר הגדול הזה, העומד ברומו של עולם. ["דברים העומדים ברומו של עולם" (ברכות ו)] יואל נא בטובו להודיעני מצב הדברים איך הוא, אם יש תקוה לקשר את רעיונינו למעשים, ע"י[16] שיתוף הכחות, ובאיזה אופן הדבר עולה במחשבתו הטהורה.

יום ויום העובר עלינו בלא פעולה באה"ק[17], לפי מצבה כעת, הוא הפסד גדול. עת זהב היא לנו עתנו כעת על אדמת הקודש, להצמיח פרחי ישועה. נקום ונתעודד, עזרת ד' מקודש מוכנת היא לנו, ידו הגדולה תעודד אותנו להזריח אור יקרות על ארץ חיים, וממנה על כל פזורי הגולה, אשר יראו וינהרו. [ישעיהו ס, ה] נשתדל בקיבוץ עדרים, בחיבור לטהרה, גם מכל לבבות רחוקות, "שם גופי' דאיקרי שלו'" ["הקב"ה שמו שלום" (שבת י)] יופיע עלינו אורו וישעו, וברבים יהיו עמנו.

על תשובת כ"ג היותר מוקדמת אחכה, ומקודש אשא לו ברכתי באה"ר[18], ידי"ע[19] דורש"ת[20] הק'[21] מהררי קודש,

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

עיקר מטרתי בשאלתי היא, אם יגש המזרחי ממש מיד למעשהו באי'[22] ביסוד הישיבה, או ביה"מ[23], [או בית מדרש למורים] אשר כתב כ"ג במכתבו העבר. הנ"ל[24]

1. ב"ה - ברוך השם

2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו
7. מוהרי"י - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, י (למשל: יעקב + יעקב) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. הגאב"ד - הגאון אב בית דין
10. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
11. וכא"ל - וכל אשר לו
12. שלו' - שלום
13. כ"ג - כבוד גאונו
14. בכ"ז - בכל זאת
15. הדר"ג - הדרת גאונו
16. ע"י - על ידי
17. באה"ק - בארץ הקודש
18. באה"ר - באהבה רבה
19. ידי"ע - ידידו עוז
20. דורש"ת - דורש שלומו ותורתו
21. הק' - הקטן
22. בא"י - בארץ ישראל
23. ביה"מ - בית המדרש
24. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שע

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח תמוז תרע"א - יפו **נמען:** הגאון ר' יצחק יעקב ריינס, אב בית דין לידא

הרב קוק שולח העתק ממכתבו לקרן הקיימת ומבקש לקרוא אותו בפומבי בקונגרס, כדי שהבונים ידעו על 'מהרסינו מבית'. אין להשתתף בבניית מוסדות שמחריבים מבפנים. הרב קוק מציע להתייעץ עם ליבונטין.

עיקרי הדברים

- קריאת המחאה בקונגרס.
- אין להשתתף במוסדות מחריבים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ח תמוז תרע"א[4],

ישאו הרים, מבין המצרים, שלו'[5], [על פי תהלים עב, ג; המכתב נכתב בימי "בין המצרים", שבין י"ז בתמוז לתשעה באב] לכבוד מר ידידי הגאון הגדול, רב פעלים, אוצר תורה, יראה וחכמה, מוהר"ר[6] יצחק יעקב שליט"א[7] ריינוס, [הרב יצחק יעקב ריינס, רבה של לידא ומייסד תנועת "המזרחי"] הגאבד"ק[8] לידא יצ"ו[9].

הנני מוסר בזה להדר"ג[10] העתק ממכתבי, אשר הנני חפץ שיהי'[11] פומבי כמה דאפשר, ושיהי'[12] נקרא באזני רבים בהקונגרס. ידעו המתקבצים לבנות את הריסות עמנו וארצנו הקדושה את מעשי מהרסינו מבית, [על פי ישעיהו מט, יז] ויחגרו את כל כחם לעצור בעד הרעה בעוד מועד. בשום אופן אי-אפשר לנו לשבת דומם עוד, לראות איך אנשים קלי דעת משימים את כל כבוד קודש ד' לקלם ולמרמס, [על פי יחזקאל כב, ד וישעיהו ה, ה] בעצם קדוש משכני עליון. מטמטמים המה בזה את הלבבות ומקררים את הרוחות, ביחושם לעבודת הקודש של בנין האומה והארץ, אשר זה מקרוב החל לפרח.

עלינו כולנו לאחוז בזה באמצעים היותר אמיצים, להביע את מחאתנו בקהל גדול ובכח אמיץ. בשום אופן אי אפשר שנשתתף בעזרה לכונן מכונים כאלה המחריבים אותנו חורבן כ"כ[13] נורא, בתוכיות בניננו הכללי.

סמוך אני בעה"י[14] על חכמת הדר"ג[15], ויראתו הקודמת, ביחד עם יושר לבבו ואהבתו הנאמנה לבנין ארצנו הקדושה ותחית עמנו עליה, שידע איך להשתמש בדברי אלה לטוב, וזכות הרבים יהי'[16] תלוי בו. [על פי אבות ה, יח] לדעתי יוכל להתישב בענין זה עם מר ליבונתין, [זלמן דוד לבונטין, מנהל בנק אפ"ק] דירקטור הבנקים הארצי-ישראליים והסורי, שיודע את המצב אל נכון, וגם דעתו אינה נוחה מההנהגה הפרועה הנ"ל[17].

והנני בזה ידידו, מוקירו ודורש"ת[18] באה"ר[19],

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
5. שלו' - שלום
6. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
9. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
10. להדר"ג - להדרת גאונו
11. שיהי' - שיהיה
12. ושיהי' - ושיהיה
13. כ"כ - כל כך
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. הדר"ג - הדרת גאונו
16. יהי' - יהיה
17. הנ"ל - הנזכר לעיל
18. ודורש"ת - ודורש שלומו ותורתו
19. באה"ר - באהבה רבה